

Juha Saunamäki, johtava asiantuntija
p.02951 50192

8.6.2020

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta, kunta- ja terveysjaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi (HE 88/2020 vp) – Oikeusministeriön asiantuntijalausunto

Hallitus esittää oikeusministeriön pääluokkaan yhteensä 6,013 milj. euron lisäystä sekä 0,8 milj. euron tuloarvion lisäystä momentille 12.25.15. (Yleisen edunvalvonnan tulot).

Syyttäjälaitoksen toiminnan turvaamiseksi esitetään **2,5 milj. euron** lisäystä. Vuoden 2020 talousarvion hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti lausumassaan, että jo vuoden 2020 lisätalousarviossa otetaan huomioon Syyttäjälaitoksen toimintaan tarvittavat lisäresurssitarpeet ja varmistetaan henkilöstön riittävyys. Hallituksen esittämä lisämääräraha on erittäin tarpeellinen Syyttäjälaitoksen toiminnan sekä henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Vastaavan suuruinen lisärahoitus on otettu kehyspäätöksessä huomioon vuodesta 2021 alkaen.

Eduskunta edellytti talousarviolausumassaan lisäksi, että hallitus kohdentaa 0,3 miljoonan euron lisärahoituksen **Pakolaisneuvonta ry:lle** vuoden 2020 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen yhteydessä. Tämä **0,3 milj. euron** lisämääräraha on mukana tässä lisätalousarvioesityksessä.

Yleisen edunvalvonnan asiakasmäärä kasvaa väestön ikääntyessä noin tuhannella henkilöllä vuosittain. palvelutarpeen kasvaessa edunvalvonta-toimistojen henkilöstön riittävän määrän varmistamiseksi esitetään

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

1,32 miljoonan euron lisäystä. Vastaavasti yleisen edunvalvonnan asiakasmaksuista **kertyvien tulojen** määrän arvioidaan kasvavan **0,8 milj. euroa** momentilla 12.25.15 (Yleisen edunvalvonnan tulot).

Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö ovat huhtikuussa 2020 sopineet yhteistyöpöytäkirjassa oikeusministeriön hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden käsittelyjärjestelmän (**Hilda**) toteuttamisesta vuosina 2020-2023. Hankkeessa yhtenäistetään sähköinen asianhallinta ja siirrytään sähköiseen arkistointiin. Hankkeen kokonaismenot ovat 8,5 milj. euroa, mihin VM:n tuottavuusmomentilta kohdennetaan 4,7 milj. euron rahoitus. Lisätalousarvioesityksessä hankkeen vuoden 2020 rahoitukseksi kohdennetaan **1,2 milj. euroa** siirtona momentilta 28.70.21. (Tuottavuuden edistäminen).

Tuomioistuinten videoneuvottelulaitteiden hankintoihin etäoikeudenkäyntimahdollisuuksien lisäämiseksi esitetään **0,411 milj. euron** määrärahalisäystä. Myös Syyttäjälaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksessa on aloitettu vastaavat hankinnat ja niitä koskevat määrärahalisäykset on tarkoitus ottaa huomioon valmisteltaessa oikeusministeriön syksyn lisätalousarvioehdotusta.

Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenoihin esitetään **195 000 euron** lisäystä, millä ECN+ -direktiivin sekä uuden ajoneuvolain edellyttämät seuraamusmaksujen täytäntöönpanoa koskevat muutokset voidaan toteuttaa Oikeusrekisterikeskuksen perintäjärjestelmään. ECN+ -direktiivi harmonisoi kansallisten kilpailuviranomaisten tutkinta-, toimivalta- ja sakotusvaltuudet ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle seuraa toimivalta uusien seuraamusmaksujen määrittämiseksi. Uudessa ajoneuvolaissa Liikenne- ja viestintävirastolle säädettäisiin toimivalta määrätä markkinavalvonnan seuraamusmaksu. Oikeusrekisterikeskus toimii eri viranomaisten määrittämien sakkojen ja hallinnollisten maksujen täytäntöönpanijana.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmassa sovittujen hankkeiden rahoitus vuosille 2021-2024 on otettu huomioon Julkisen talouden suunnitelmassa 16.4.2020. Vuonna 2020 alkaa oikeusministeriön hanke korruption ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja valtakunnanvoudinviraston hanke data-analytiikan hyödyntämiseksi rahanpesun, omaisuuden piilottamisen ja muiden taloudellisten väärinkäytösten selvittämisessä. Lisäksi konkurssiasiamiehen toimisto toteuttaa selvityksen yrityssaneerauksen selvittäjän rikosilmoitusvelvollisuudesta, mikä voisi tehostaa talousrikosten ilmoittamista ja selvittämistä, ehkäistä rikosvahinkojen kasvua ja parantaa rikoshyödyn takaisinsaantia. Näihin hankkeisiin esitetään yhteensä **115 000 euron** rahoitusta vuodelle 2020.

Arviomäärärahamomentille 25.01.50 esitetään **50 000 euron** lisäystä **julkisselvitysmenoihin** liittyen Ahtium Oyj:n konkurssin siirtämiseen julkisselvitykseen. Talvivaara-konsernin emoyhtiö Ahtium Oyj (ent. Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj) hakeutui konkurssiin maaliskuussa 2018 yhtiön käyttöpääoman ehtymisen takia. Valtion kannalta on tärkeää selvittää konkurssipesää tarkemmin jatkamalla Ahtium Oyj:n konkurssia julkisselvityksenä eikä päästää konkurssia raukeamaan.

Muiden tuomioistuinten toimintamenoista esitetään **vähennettävän 78 000 euroa** johtuen siitä, että osa **lastensuojelulain muutoksenhakusäädöksistä** säilytettiin hallituksen esityksestä (HE 71/2019 vp) poiketen ennallaan.

Koronaviruspandemia vaikuttaa laajasti oikeusministeriön hallinnonalan eri toimialojen toimintaan ja oikeusturvan toteutumiseen. Keskeisin vaikutus resurssitarpeisiin on sillä, miten pitkään poikkeuksellinen tilanne jatkuu. Vuotta 2020 koskevat mahdolliset lisämäärärahatarpeet arvioidaan syksyn lisätalousarviovalmistelun yhteydessä. Oikeusministeriön on tarkoitus ottaa tarvittavat ehdotukset huomioon myös valmisteltaessa vuoden 2021 talousarvioesitystä sekä julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2022-2025.

Viruksen leviämisen estävien toimenpiteiden vuoksi suullisten asioiden käsittelyjä on jouduttu keskeyttämään erityisesti käräjäoikeuksissa. Toukuun lopussa tuomioistuimissa oli keskeytyneenä yhteensä 8 140 asiaa. Ruuhkien purkaminen vaikuttaa vastaavasti oikeusaputoimistojen ja Syytätökeskuksen toimintaan sekä niiden resurssitarpeisiin.

Ulosottolainsäädäntöön on tehty väliaikaisia muutoksia, joilla helpotetaan ulosotossa olevien tilannetta koronaviruspandemian aikana. Koronapandemia aiheuttaa taloudellisia vaikeuksia yrityksille ja kansalaisille. Taloudellisten vaikeuksien odotetaan näkyvän ulosotossa kasvavina velallis- ja asiamäärinä. Palvelutarpeen talous- ja velkaneuvonnassa odotetaan lisääntyvän entisestään.

Rikosseuraamuslaitoksessa lyhyiden rangaistusten ja sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanon aloitusta on siirretty koronaviruspandemian vuoksi, jotta viruksen leviämisen vaikutukset minimoidaan vankiloissa. Tässä on onnistuttu hyvin. Rangaistuksia, joiden täytäntöönpanon aloitusta on siirretty koronapandemian vuoksi, aloitetaan tämän hetken tiedon mukaan panemaan täytäntöön 1.8.2020 lukien.